

Předmluva.

Před desíti lety (v lednu 1908) vyšel „*System národního hospodářství*“, který jsem tehdy označil za prvý díl „Národního hospodářství“. Pokračovati mnil jsem částí zvláštní „národohospodářskou“ a „sociální“ „politikou“. K vydání těchto dalších dílů však nedošlo pro obtíže — jaké se naši vědecké literatuře často naskytají — protože se nenašel dosti podnikavý nakladatel.

Zatím v drahné době od vydání „Systemu“ změnil jsem své dřívější úmysly dělití národního hospodářství na části všeobecnou a zvláštní; pojal jsem do všeobecného národního hospodářství také nejdůležitější části národohospodářské i sociální politiky. Blíže je to odůvodněno v tomto prvém dílu na str. 36—40.

S velikými obtížemi bylo mi zápasiti, aby mohl prozatím vyjít aspoň tento prvý díl, který nyní vydávám. Obětavosti „České matice technické“ děkuji, že ochotně převzala náklad, ale při obecném nedostatku papíru k tisku potřebného zdrželo se přece značně vydání spisu již přes rok hotového. Také zření k mimořádným válečným poměrům projevilo svůj účinek na nuceně zdrželivější vyjadřování mnohých myšlenek.

Celý spis — (po většině hotový už v rukopise) — rozdělen bude ve tři díly. *První díl* vydaný obsahuje: *A.* Úvodní část; *B.* Problem populační; *C.* Zemědělské (a lesní) lěžení. Pro *druhý díl* jsou připraveny části: *D.* O podnikatelské organizaci — zvláště o její koncentraci (v průmyslu i v jiném podnikovém provozování). — *E.* O peněžitém oběhu, o měně a o peněžitých cenách; *F.* O důchodech, o pojišťování a o sociální péči.

V *dílu třetím* bude pojednáno: *G.* O úvěru, o cenných papírech a bankách; *H.* O dopravě; *I.* O tržní a obchodní organizaci.

Tímto rozdělením nemíní se však celek národního hospodářství roztrhovati snad v různé oddělené skupiny, nýbrž třídění bylo voleno pouze pro snazší přehled. Podrženo pak bude jednotné rozdělení celého spisu tím, že kapitoly jednotlivých částí ve všech dílech pokračují.

čují stále postupným číslováním. (Na př. v prvním dílu úvodní část obsahuje kapitoly 1.—9., druhá část kap. 10.—16., třetí část kapitoly 17.—23.; v druhém dílu bude počínati čtvrtá část kapitolou 24. atd.). Také obsahově všechny tři díly budou jediným souvislým celkem.

Proti „Systemu . . .“ je zde výklad národního hospodářství úplně změněný, ačkoli *podstatně je základní stavba stejná*. Národní hospodářství jeví se tu důsledně jako *věda o sociálním sporůdání hmotného ukojování lidských potřeb*. Sluší vědu tu rozlišovati náležitě od všelikých ekonomik a technologií, s kterými dosud namnoze byla nekriticky směřována. To mělo ovšem vliv také na metody, kterých bylo nutno při tomto vymezení použiti.

Nelze tedy toto národní hospodářství ani formálně ani věcně považovati za nové vydání dřívějšího „Systemu národního hospodářství“. Je to ostatně patrné již z rozsahu i obsahu tohoto spisu; neboť první díl sám o sobě již je tak rozsáhlý jako celý „System . . .“ —

Látku probranou zde přednáším již po celou dobu svého působení učitelského na vysoké škole technické v Brně i v Praze. Ovšem za dlouhou tu dobu (17 let) teprve ponenáhlym vývojem jsem se pracoval ke konečnému knižnímu vyslovení svých přednášek. Jsou to v nynější době dvojce přednášky (po 5ti hodinách za semestr): „Národní hospodářství“ a „Politika i statistika národohospodářská“. Z těch pro všechny posluchače na technice je povinné pouze „Národní hospodářství“. „Politika a statistika národohospodářská“ je ovšem zde obsažena v národním hospodářství, ale posluchači mohou jednotlivé obsírnější statě v tom směru pominouti, pokud by jich ke svému zvláštnímu studiu odbornému nepotřebovali. Látka je pojato tolik do spisu, aby v něm pro každý technický odbor podstatně důležité vědomosti byly obsaženy. Ke zkoušce si může důkladněji prostudovati každý, co pro jeho odbor jest nejdůležitější.

Statistika národohospodářská jest velmi cennou a důležitou pomůckou bádání národohospodářského, ale použito se jí pouze tolik, co je nezbytno k vědeckému empirickému opření národního hospodářství. Data statistická sahají tu až do doby vypuknutí světové války a sluší je právě pro ohromné převraty, které válka ta způsobila ve hmotném ukojování potřeb i ve všech národohospodářských stycích, považovati za uzavřené. Tím arci data ona mají zde obzvláštní význam jako obraz hmotného stavu společností lidských před válkou, který se válečnými revolucemi velmi podstatně proměnil; nabývají tím povahy historických dokumentů.

Vyhýbal jsem se všude přerušování souvislých výkladů doklady z ohromné literatury národohospodářské, jelikož pro učebnici, kterou

tento spis zároveň jest, se podobné literární rozborů málo hodí. Uvedeny byly v textu (i pod čarou) jen nejvýznačnější směry a národohospodářské školy. Literaturu podrobnější a nejnmutnější její rozbor hodlám uvést až v dodatcích k celému spisu.

Pro odborníky nepotřebuji dokládati, že můj spis je úplně samostatným, neopírajícím se o žádnou jinou encyklopedii z kterékoli cizí literatury, ale že zároveň se v něm přihlíží k nejnovějšímu vývoji vědeckému. Snažil jsem se všude o důsledné provedení myšlenky, že do národního hospodářství patří pouze vědecké vyšetřování, jaká jsou — (po případě jaká by měla býti) — společenská zařízení a pořádkání hmotného ukojování potřeb lidských. Všecko jiné, co narmoze dosud v národní hospodářství bylo pojímáno — (a o čem podrobnější zmínky ve spise samém se najdou) — nutno bylo ovšem z výkladů vyloučiti.

V Praze v říjnu 1918.

Spisovatel.